

Externe reflectie Sociaal werk

mei 2017

Externe reflectie Sociaal werk

Datum **vrijdag 12 mei 2017**

Commissie

Voorzitter Katrien Struyven, Prof. dr. aan de vakgroep Educatiewetenschappen, Vrije Universiteit Brussel

Commissieleden
- Hans Van Ewijk, Em. Hoogleraar Universiteit voor Humanistiek, Utrecht, Nederland
- Koen Van den Abeele, directeur vzw Radar
- Griet Deleenheer, ankerpersoon Onderwijs en Kwaliteit IWT-BT Odisee
- Stijn Pinkhof, student Toegepaste informatica Odisee

Verslaggever Els Alaerts, medewerker dienst Onderwijs en Kwaliteit Odisee

Opleiding

Directeur Speeddating + groepsgesprek:
Harry Parys, directeur studiegebied Sociaal-agogisch werk

Opleidingshoofd Speeddating + groepsgesprek:
Jan Claeys, opleidingshoofd Sociaal werk

Docenten Speeddating + groepsgesprek¹:
- Kristine Neyens, studietrajectbegeleider SW, docent SW/PW, stagecoördinator PW
- Katrien Van Elslander, docent SW/PW, afstudeercoördinator PW
- Bart Dewaele, afstudeercoördinator MW, docent SW/MW en BSV
- Mieke Schrooten, ankerpersoon internationalisering, docent SW/MW en BSV, onderzoeker
- Erik Claes, docent SW en BSV, onderzoeker
- Frank Meys, docent SW/SCW, stagecoördinator SCW
- Jan Van den Broeck, afstudeercoördinator SCW, docent SW/SCW en BSV
- Anik Stevens, ankerpersoon onderwijs en kwaliteit studiegebied SAW

Studenten Speeddating + groepsgesprek:
Liam Radzio, student 2MW

Werkveld/alumni Speeddating:
Manu Aerden, Samenlevingsopbouw Brussel
Groepsgesprek:
Jan Hertecant, procesbegeleider – De Begijnenpassage – Zonnelied vzw

---

¹ SAW = sociaal-agogisch werk, SW = sociaal werk, MW = maatschappelijk werk, PW = personeelswerk, SCW = sociaal-cultureel werk, BSV = bachelor sociaal werk voor volwassenen

1. Inleiding

De externe reflectie kadert in de bewaking van de opleidingskwaliteit in eigen regie binnen Odisee: het zogenaamde ASTOR-traject (**A**udit, **S**tuDiemateriaal, **T**oetscommissie, **O**pleidingsevaluatie en **R**eflectie). De externe reflectie sluit het ASTOR-traject af. Daarbij wordt door een onafhankelijke commissie, onder supervisie van de cel kwaliteitszorg van de VLUHR, nagegaan of de praktijk van de opleiding beantwoordt aan de visie van de opleiding, in overeenstemming is met de missie en speerpunten van Odisee en spoort met een aantal kwaliteitscriteria.

De externe reflectie vindt plaats gedurende één dag en omvat volgende elementen:

- **deskresearch** waarbij de commissieleden de kwaliteitsfiches van de opleiding en het daarbij horende stavingsmateriaal doornemen;
- **speeddating** waarbij de commissieleden tijdens vier individuele gesprekken vragen kunnen stellen aan een vertegenwoordiger van het beleid, van docenten, van studenten en van het werkveld/de alumni;
- een **groepsgesprek** tussen de commissie en vertegenwoordigers van de opleiding (beleid, docenten, studenten, werkveld/alumni);
- een **afsluitend overleg** waarbij de commissie per kwaliteitskenmerk de belangrijkste conclusies noteert;
- een **afronde moment** waarbij de belangrijkste bevindingen worden meegedeeld aan het opleidingshoofd en de studiegebieddirecteur.

Het voorliggende rapport bestaat uit twee delen. Het bevat enerzijds een verslag met de bevindingen van de commissie over een aantal kwaliteitskenmerken, samen met een aantal tips voor de toekomst. Afrondend kan de commissie een goede praktijk benoemen die door de leden bijzonder werd gewaardeerd en/of een kritische vraag voorleggen waarmee de commissie de opleiding wil uitdagen. Anderzijds is ook een verslag van het groepsgesprek van de commissie met de vertegenwoordigers van de opleiding als bijlage toegevoegd.

2. Rapportering per kwaliteitskenmerk

1-Profiel, leerresultaten en curriculum

Kwaliteitskenmerk

De opleiding heeft een duidelijk, **specifiek profiel** dat aansluit bij de onderwijsvisie van het studiegebied evenals bij de missie en de strategische speerpunten van de instelling. Uit de acties van het Strategie en werkingsplan en ander **informatief of demonstratief materiaal** (o.a. verslagen van het kernteam) blijkt dat de opleiding essentiële elementen uit de onderwijsvisie in de onderwijspraktijk realiseert.

De leerresultaten van de opleiding vormen een heldere en specifieke invulling van de internationaal en landelijk gevalideerde **domeinspecifieke leerresultaten**. De leerresultaten zijn geconcretiseerd in kerndoelen, gekoppeld aan opleidingsonderdelen en met het nagestreefde beheersingsniveau zoals beschreven in het competentiemodel van Odisee. Dit is verifieerbaar in de **ECTS-fiches** en in een matrix waar de relatie tussen de kerndoelen van de opleiding en de opleidingsonderdelen zichtbaar wordt.

Het curriculum van de opleiding sluit aan bij de meest **recente ontwikkelingen** in het vakgebied, in het werkveld en is maatschappelijk relevant. In het **studiemateriaal** van de kerndisciplines van de opleiding komen actuele vakinhouden aan bod. De betrokkenheid van **het werkveld** bij de evaluatie en ontwikkeling van het curriculum is gedocumenteerd (o.a. verslagen van de resonantieraad, de focusgesprekken met docenten over structurele interactie met het werkveld). De impact van resultaten en activiteiten uit **onderzoek en dienstverlening** op het onderwijs worden exemplarisch aangetoond.

De opleiding Sociaal werk heeft een sterk en goed doordacht profiel met een duidelijke visie, die gedragen wordt door de docenten en afgestemd is op actuele tendensen. De leerresultaten en het niveau van de afgestudeerden zijn in orde. Het curriculum zit goed in elkaar, maar nog niet alle vernieuwingen uit de visie zijn breed geïmplementeerd in het curriculum. De commissie stelt de zelfkritische houding van de opleiding op prijs: de opleiding heeft een duidelijk en realistisch beeld van zichzelf, weet goed wat er al bereikt werd en wat nog dient te gebeuren. Specifiek voor de BSV vindt de commissie het positief dat daar de keuze werd gemaakt voor een generieke opleiding en dat deze variant op die manier specifieke doelgroepen bereikt.

Tips voor de toekomst

- De commissie adviseert de opleiding om de nieuwe visie verder zichtbaar te maken in het curriculum en dit vanaf de eerste opleidingsfase.
- Scherpstellen van de profilering van Sociaal werk en de functies waarin de afgestudeerden terecht komen, in vergelijking met verwante opleidingen uit het studiegebied Sociaal-agogisch werk.

Aandachtspunten voor BSV:

- de complexiteit en wenselijkheid van het werken met twee verschillende competentieprofielen omwille van de samenwerking tussen twee hogescholen;
- aandacht voor de gemengde instroom en problemen met de doorstroom;
- de praktische consequenties van het samenwerken tussen twee hogescholen en aandacht voor het studentenperspectief op dat vlak.

2-Onderwijsleeromgeving en evaluatie

Kwaliteitskenmerk

De onderwijsleeromgeving stimuleert de studenten om een actieve rol te spelen in het leerproces en draagt bij tot een vlotte studievoortgang. Aansluitend op het assessment van het **studiemateriaal** door studenten zijn er, waar nodig, verbeteracties opgestart. Uit de inventaris van de **didactische werkvormen** blijkt een variatie en een afstemming op de opleidingsfasen. Een exemplarische **showcase** toont de aansluiting van de leeromgeving bij de diversiteit in de studentenpopulatie, de talentontwikkeling van studenten en de interactie met het werkveld. Uit de **opleidingsevaluatie door studenten** blijkt algemene tevredenheid over de onderwijsleeromgeving.

De beoordeling van studenten weerspiegelt het leerproces en concretiseert de beoogde leerresultaten. De **inventaris van evaluatievormen** in de opleiding toont een variatie die recht doet aan diverse leerstijlen in de studentenpopulatie. De opleiding realiseert een adequate verhouding tussen **ontwikkelingsgerichte feedback** (formatief) en **eindbeoordeling** van studenten (summatief). Uit de verslagen van de toetscommissie blijkt dat **niveau 6** werd behaald en dat andere aanbevelingen van de **toetscommissies** worden opgevolgd.

Hoewel uit de gesprekken is gebleken dat de opleiding Brussel als leeromgeving gebruikt, komt dit nog niet tot uiting in de documentatie. De ingeslagen richting is de juiste en kan verder geconcretiseerd en uitgewerkt worden. Wat betreft het evaluatiebeleid is de commissie van mening dat er teveel toetsmomenten plaatsvinden en dat er nog te weinig geïntegreerd getoetst wordt. De aanzet is gegeven, toch is er verbeterpotentieel aanwezig.

Tips voor de toekomst

- De commissie adviseert om de link tussen de opleiding en Brussel meer zichtbaar te maken in de leeromgeving (o.a. ECTS, leermaterialen, ...).
- De commissie adviseert om het evaluatiebeleid verder uit te werken en te versterken, bv. breed en geïntegreerd evalueren, holistische benaderingen exploreren, minder evaluatiemomenten en de evaluatievormen daarop afstemmen, maximale begeleiding en feedback.
- De commissie is van mening dat geïntegreerd werken niet alleen in de projecten aan bod dient te komen en doorgetrokken kan worden in de hele opleiding.

3-Informatie, voorzieningen en begeleiding van studenten

Kwaliteitskenmerk
<p>De opleiding verstrekt volledige en gemakkelijk leesbare informatie over alle fasen van de studieloopbaan. Studenten vinden op het studentenportaal of de website op gepaste tijdstippen correcte en heldere informatie over o.a. de programma-opbouw, het onderwijs- en examenreglement, de studietrajectbegeleiding, de examenresultaten. Uit de opleidingsevaluatie door studenten blijkt algemene tevredenheid over de informatievoorzieningen.</p> <p>Uit een beknopte beschrijving van de opleidingsspecifieke voorzieningen op het vlak van bibliotheek, ICT, infrastructuur, sociale voorzieningen blijkt dat deze makkelijk toegankelijk zijn en adequaat in relatie tot de ambities van het studiegebied en de opleiding.</p> <p>De opleiding beschikt over (meet-)gegevens over studie (traject) begeleiding en in-, door- en uitstroom van studenten en heeft, waar nodig, verbeteracties geïnitieerd. Uit de opleidingsevaluatie door studenten blijkt algemene tevredenheid over de infrastructuur en begeleiding.</p>

De informatie voor studenten is in orde (bv. over de bachelorproef, voor zij-instromers,...) en wordt o.a. via Toledo en overzichtelijke Facebookpagina's ter beschikking gesteld van de studenten. Studenten zijn over het algemeen tevreden over de voorzieningen en de studie- en trajectbegeleiding en appreciëren het laagdrempelige contact met de docenten. De studiekosten worden in de gaten gehouden door de opleiding. Ten slotte is ook de studentenparticipatie in de opleiding in orde. De mening van studenten wordt gewaardeerd en er wordt naar geluisterd. Door studenten aangekaarte problemen worden opgevolgd (bv. info via diverse kanalen) en er wordt gezocht naar oplossingen.

4-Betrokkenheid en expertise van stakeholders

Kwaliteitskenmerk

De voor de opleiding ingezette docenten bieden de studenten optimaal de mogelijkheid om leerresultaten te behalen. De CV's van het onderwijzend personeel sluiten goed aan bij de toegewezen onderwijsopdracht. Uit de studentenbevraging over het **didactisch handelen** van de docenten (BOLA's – beoordeling onderwijsleeractiviteiten) blijkt algemene tevredenheid en/of zijn **verbeteracties** geïnitieerd. Er zijn **maattrajecten professionalisering** die de onderwijsontwikkeling en –innovatie in het studiegebied stimuleren.

De opleiding stimuleert **betrokkenheid** van interne en externe stakeholders, onafhankelijke peers en experts bij onderwijs en kwaliteitszorg. De opleiding biedt recente voorbeelden aan van een actieve en verankerde participatie van **studentenvertegenwoordigers**. De samenwerking tussen **werkveldvertegenwoordigers /andere partners** en de opleiding heeft een meerwaarde voor beide partijen.

De opleiding houdt rekening met de noden van het werkveld en andere stakeholders en er is voldoende samenwerking tussen de opleiding en externen. De link tussen de opleiding en Brussel, met verschillende extra-muros activiteiten, is een belangrijke meerwaarde die de opleiding realiseert. Studenten worden als het ware ondergedompeld in Brussel. De opleiding slaagt er ook in haar stem te laten horen in het actuele maatschappelijke debat. De commissie ontmoette tijdens de gesprekken een sterk betrokken en geëngageerd team.

Tips voor de toekomst

- De commissie heeft de indruk dat de afstemming met het werkveld en de opvolging van evoluties in de verschillende domeinen soms (teveel) samenhangt met individuele interesses en engagement van docenten. Daarom adviseert de commissie om deze afstemming meer structureel te verankeren.
- De resonantieraad van de opleiding functioneert op dit moment niet optimaal. Daarom adviseert de commissie om na te denken over een herstructurering van de resonantieraad of nieuwe pistes te zoeken om het werkveld systematischer te betrekken (tot win-win voor beide).
- De initiatieven en activiteiten die plaatsvinden in de Brusselse context, vragen nog verankering en borging in het curriculum en de leeromgeving (cf. kwaliteitskenmerken 1 en 2).

5-Focusdossier: praktijkgericht onderzoek

Kwaliteitskenmerk
Uit het dossier rond praktijkgericht onderzoek blijkt dat de wisselwerking tussen de opleiding en praktijkgericht onderzoek een meerwaarde heeft voor beide partijen.

De commissie is positief over de projecten die al hebben plaatsgevonden, over de disseminatie van die projecten en over de terugvloei van de resultaten ervan naar de opleiding. Ook in de geraadpleegde bachelorproeven is de praktijkgerichte onderzoeksfocus aanwezig. Tegelijkertijd toont de opleiding een eerlijke houding wat betreft de mogelijkheden, limieten, uitdagingen voor de toekomst en continuering van het praktijkgericht onderzoek. Het financiële aspect is daarbij zeker een belangrijke zorg.

Tips voor de toekomst

- De commissie adviseert de opleiding om na te denken over mogelijkheden om de onderzoeksleerlijn in het algemeen en de bachelproef in het bijzonder dichter bij het praktijkgericht onderzoek te brengen, bv. door de link tussen stage en bachelorproef los te koppelen.
- Er is nood aan extra investering en de commissie adviseert de opleiding dan ook om verder actief op zoek te gaan naar middelen voor praktijkgericht onderzoek.

6-Algemeen

De commissie wenst de opleiding Sociaal werk een pluim te geven voor de Brusselse praktijkgerichtheid van de opleiding. De betrokkenheid van het docententeam bij Brussel is groot: er worden veel verschillende initiatieven genomen waarbij ook docenten zich kwetsbaar durven opstellen. De complexiteit van de Brusselse grootstedelijke realiteit wordt door de opleiding gepromoot in plaats van vermeden.

Hieraan gekoppeld wenst de commissie de opleiding ook uit te dagen naar de toekomst toe en wel door het team te motiveren om van de diverse instroom die er nu al is, te evolueren naar een diverse uitstroom en dit op verschillende lagen (bv. meertaligheid, keuzemogelijkheden, samenwerken over de afstudeerrichtingen heen, ...).

3. Bijlage - Verslag van het groepsgesprek

Na verwelkoming van de vertegenwoordigers van de opleiding door de voorzitter, wordt de bedoeling van het groepsgesprek kort toegelicht. Tijdens het gesprek zullen de commissieleden een aantal thema's aanhalen waarbij ze, na de deskresearch en speeddating, nog verdere verdieping of verduidelijking nodig hebben.

De commissie stelde vast dat de voorbije jaren veel ontwikkelingen plaatsvonden in de opleiding, cf. de **nieuwe visie**, en stelt zich de vraag hoe deze zich in de nabije toekomst verderzetten in de opleiding.

De nieuwe visie bracht al verandering op gang, maar er moeten nog een aantal keuzes gemaakt worden, bv. al dan niet evolueren in de richting van een generalistische opleiding. De opleiding voor volwassenen is al generalistisch, waarbij de studenten eigen klemtonen kunnen leggen.

Aspecten van de visie beginnen stilaan door te dringen in het curriculum vanaf het eerste jaar, bv. stedelijkheid. Een aantal vakken werden in het curriculum gekoppeld aan sociaal werk, bv. 'Psychologie en sociaal werk', 'Economie en sociaal werk' en ook conceptuele vakken gaan naar de kern van sociaal werk, bv. 'Inleiding in het sociaal werk', 'Stad, cultuur en sociaal werk'. In de eerste fase van de opleiding zitten niet alleen conceptuele vakken, maar ook ervaringsvakken.

De nieuwe visie is een toekomstvisie die stapsgewijs wordt gerealiseerd met respect voor de draagkracht bij studenten en docenten. Een aantal vernieuwingen worden experimenteel ingevoerd om nadien eventueel te veralgemenen (bv. project wetenschappelijke vaardigheden).

De opleiding gebruikt een breed gamma van toetsvormen en er vinden vrij veel **toetsen** plaats. De commissie vraagt zich af of de opleiding zich daarvan bewust is en hoe hiermee wordt omgegaan.

De opleiding is zich bewust van de veelheid aan examenmomenten en van het feit dat voor heel wat opleidingsonderdelen een combinatie wordt gemaakt van paper en examen en eventueel nog een andere toetsvorm. Het is een actiepoint van de opleiding om te evolueren naar meer geïntegreerd toetsen en enkele opleidingsonderdelen experimenteren hier al mee. Feedbackmomenten worden nu al ingebouwd voor een aantal vakken zoals projecten en stage, maar minder voor de conceptuele vakken. Om dat te realiseren moet ook rekening worden gehouden met de taakbelasting van de docenten. De aanwezige student geeft aan op welke momenten in de opleiding nu feedback wordt gegeven. Voor stage en projecten ontvangen de studenten feedback van de docenten. Bij methodiekvakken, bv. gesprekstechnieken, geven studenten feedback aan hun medestudenten. Studenten leren daar om feedback te geven aan elkaar; feedback geven en ontvangen is immers een deel van de leerstof. Voor opleidingsonderdelen die bestaan uit een theoretisch deel en een opdracht, krijgen de studenten regelmatig (soms wekelijks) feedback bij de opdracht. Bij de opvolging van projecten samen met het werkveld worden studenten opgevolgd en bijgestuurd door de school, maar krijgen ze ook feedback van het werkveld. Tijdens een gemeenschappelijk afsluitmoment wordt feedback van school en werkveld dan samengebracht.

Naar aanleiding van de vraag of het een bewuste keuze is van de opleiding om studenten twee jaar na elkaar naar dezelfde **stageplaats** te laten gaan, blijkt dat er verschillen zijn tussen de afstudeerrichtingen.

In maatschappelijk werk (MW) is dit een bewuste keuze omdat studenten dan het tweede jaar meer diepgaand kunnen werken. Ook de stageplaatsen MW zijn vragende partij om twee jaar na elkaar dezelfde stagiair te krijgen zodat die studenten kunnen groeien naar meer zelfstandigheid. In personeelswerk (PW) hebben studenten de mogelijkheid om twee verschillende stageplaatsen te kiezen omdat ze op die manier kennis kunnen maken met het brede werkveld en proeven van verschillende beroepsmogelijkheden. Voor sociaal-cultureel werk (SCW) wordt na de stage in het

tweede jaar samen met de student bekeken wat de beste optie is: dezelfde stageplaats of een andere. Voor SCW wordt wel uitsluitend gewerkt met Brusselse stageplaatsen.

De supervisiemomenten op school gebeuren met studenten uit verschillende sectoren samen, zodat ze kunnen leren van elkaars ervaringen in verschillende werkvelden. Studenten moeten tijdens hun stage ook bewust de sociale kaart leren kennen. Verder worden studenten tijdens projecten, gastcolleges e.d. ondergedompeld in het werkveld. Door de combinatie van stage, supervisie, projecten, enz. leren studenten wel degelijk het brede werkveld kennen. Afgestudeerden zijn breed opgeleide professionals die in verschillende richtingen kunnen werken. Voor de toekomst zou het een optie kunnen zijn om studenten stage te laten doen binnen twee verschillende afstudeerrichtingen.

In de visie wordt de nadruk gelegd op ***grootstedelijkheid en de complexiteit van Brussel***. De commissie stelt zich de vraag op welke manier de studenten worden voorbereid om in die complexiteit te kunnen werken. Brussel wordt door de opleiding gebruikt als boeiende leercontext en de studenten maken als het ware een socialisatieproces door. De instroom in de opleiding is divers en sommige studenten moeten gestretcht worden om te leren functioneren in de Brusselse context. Voor de studenten is dit echter een bewuste keuze en de opleiding geeft aan dat het mooi om zien is hoe de studenten hiermee omgaan, ook bijvoorbeeld in de periode na de aanslagen in maart 2016.

De opleiding vindt het belangrijk om zich te kunnen positioneren in het ***maatschappelijk debat***. Zo werd na de aanslagen in Brussel een opiniestuk geschreven tegen de defensieve, angstige reflex. De opleiding kreeg hiervoor felicitaties van andere opleidingen. Een aantal docenten neemt ook een pioniersrol op zich bij projecten in de stad en docenten durven zich daarbij kwetsbaar opstellen. Op die manier vervullen ze ook een voorbeeldfunctie ten opzichte van de studenten. De opleiding werkt bewust rond een aantal thema's waarmee ze zich als Brusselse opleiding kan profileren, bv. project met radicaliserende jongeren in samenwerking met de universiteiten van Leuven en Luik en jeugdorganisaties in Brussel, projecten rond actief burgerschap. Ook vanuit de afstudeerrichting PW worden enkele voorbeelden gegeven van Brusselse projecten, bv. trajectbegeleiding met moeilijke doelgroepen, samenwerking met uitzendsector en Actiris, ...

De opleiding heeft een ***diverse en taalrijke instroom***, maar niet alle studenten hebben Nederlands als eerste taal. Het taalbeleid van de opleiding speelt in op die taligheid. Zo kunnen studenten tijdens een meertaligheidsdag kennismaken met andere talen, o.a. van medestudenten. Er zijn ook voorbeelden van projectwerk waarvoor de groepjes samengesteld worden in functie van de talen die aanwezig zijn bij de studenten en nodig zijn in de wijk waar het project plaatsvindt. Voor het studiegebied sociaal-agogisch werk is een taalcoach aangesteld. (Taalzwakke) studenten kunnen beroep doen op taalcoaching, zowel individueel als in groep. Binnen de opleiding werden ook nog een aantal andere initiatieven genomen om studenten die het nodig hebben te ondersteunen, vb. het Tutor-project waarbij eerstejaarsstudenten met allerlei vragen terecht kunnen bij studenten uit het 2de of 3de jaar. In het kader van de studieloopbaanleerlijn vinden coachingsgesprekken met studenten plaats.

De ***studiekosten*** voor de opleiding worden bewaakt en jaarlijks besproken in het kernteam. De opleiding heeft een hoog aantal beursstudenten en is dan ook bewust bezig met de studiekosten. Alle studiereizen worden georganiseerd in het kader van een opleidingsonderdeel en studenten kunnen hiervoor indien nodig ondersteuning aanvragen bij STUVO+.

Tijdens het gesprek wordt de stand van zaken met betrekking tot ***internationalisering*** in de opleiding kort toegelicht. De opleiding had in het verleden enkele minder goede ervaringen met

inkomende docenten. Het is wel een actiepoint van de opleiding om jaarlijks deel te nemen aan de internationale week in Odisee. Uitgaande docenten hebben doorgaans positieve ervaringen en delen deze ook met de collega's van het onderwijsteam. Ook over deelname aan congressen e.d. wordt teruggekoppeld. Voor studenten wordt tweemaal per jaar een infosessie georganiseerd. Een groot aantal studenten neemt hieraan deel en jaarlijks stellen veel studenten zich kandidaat voor een buitenlandse stage, maar heel wat studenten haken in een latere fase nog af (zelfs na positief advies). Wat betreft het aantal buitenlandse partners werd de beslissing genomen te rationaliseren (minder partners). Studenten kunnen ook zelf een internationale stageplaats aanbrenge. Het aantal inkomende studenten is beperkt, hoofdzakelijk omwille van de taal. De opleiding ontwikkelde in het verleden een internationale module (30 studiepunten), maar door het beperkt aantal kandidaten in combinatie met de financiële haalbaarheid werd de module niet georganiseerd. Elke student krijgt doorheen de opleiding wel internationale ervaringen, o.a. internationaal project in het 2de jaar, studiereizen. De opleiding heeft hiervoor een uitgebreid internationaal netwerk.

Ter afsluiting van het groepsgesprek vraagt de voorzitter aan de aanwezigen om kort, ieder vanuit het eigen standpunt, een **uitdaging of wens** te formuleren.

Vertegenwoordigers van de opleiding

- Aandacht voor stedelijk burgerschap en grootschalige stadsontwikkeling in fragiele buurten. Studenten inzetten op plaatsen waar stadsontwikkeling zal plaatsvinden en laten kennismaken met die fragiele buurten
- Opzetten van innovatieve, uitdagende projecten, bv. cohousing van studenten en minderjarige vluchtelingen
- Als trajectbegeleider de schouders zetten onder diversiteit en trajectbegeleiding in functie van de diverse instroom
- Samen met studenten onderzoek opzetten in Brussel
- Jongeren die in Brussel opgroeien, kansen geven
- Opzetten van Community Service Learning in Brusselse wijken
- Een goede docent blijven om zo goede afgestudeerden af te leveren
- Opzetten van een gemeenschappelijk vak voor sociaal-cultureel werk en maatschappelijk werk
- Aandacht voor veerkracht en zelfzorg bij hulpverleners en studenten daarin meenemen
- Verder uitwerken en realiseren van het HRM-dossier
- Studenten actief inzetten met betrekking tot trajectbegeleiding naar werk toe
- De opleiding onderwijskundig ondersteunen
- Streven naar meer Brusselse, diverse instroom en uitstroom
- Evolueren naar grensoverschrijdend maatschappelijk werk en dat samen met docenten, studenten en werkveld realiseren

Vertegenwoordiger werkveld

- Opzetten van samenwerking tussen verschillende disciplines (sociaal werk, orthopedagogie, ergotherapie, enz.), multidisciplinair en buurtgericht werken aan een gemeenschappelijk project

Vertegenwoordiger studenten

- Bijdrage leveren aan het kernteam en als studentenvertegenwoordiger
- Doorgroeien tot een goede maatschappelijk werker die verandering kan brengen in de Brusselse context

